

Conținutul învățămîntului este oglindit în expoziție prin programe, planuri și manuale aceluiași timp la oamenii noștri de școală cei mai cunoscuți. Prin manualele expuse figurează celebra „Gramatică românească” din 1828 a lui Heliade Rădulescu, o „Carte de citire” scrisă de Coșbuc, o alta de D. D. Pătrășcanu; „Istoria românilor” 1886, de Al. Xenopol alături cu sinteza epică a istoriei noastre, scrisă de N. Iorga în 1908; „Curs elementar de chimie” de dr. C. I. Istrate (1893) alături de „Cursul elementar de mineralogie” al lui Sabba Ștefănescu etc.

Monografii, anuare, reviste, albume, medalii, sigilii, insigne, amintind de sărbătorirea unor școli cu vechi tradiții, întregesc materialul expus.

Prin bogăția documentară a exponatelor lor judicioasă lor alegere și prezentare, expoziția, „Învățămîntul din București în arhive” este o contribuție prețioasă la cunoașterea evoluției școlii românești.

Exponatele reușesc să pună în relief importante momente ale trecutului școlii bucureștene și în același timp să impulsioneze la noi și serioase cercetări în vederea scoaterii la lumină a întregului istoric al învățămîntului și gândirii pedagogice românești. Din prezentarea dezvoltării învățămîntului în București reiese pregnant strînsa interferență dintre evoluția instituțiilor școlare și gândirea pedagogică românească, începuturile pedagogiei ca știință coincidind cu aceea a școlii practice.

Victoria POPOVICI

SCHIZOFRENIA — SITUAȚIA ȘI ROLUL CUSTODELUI MUZEULUI DE ISTORIE NATURALĂ

(Din revista „Museum News” nr. 7, martie 1969)

Citeva idei realiste și îndrăznețe privind situația și rolul custodelui Muzeului de istorie naturală precum și unele probleme referitoare la sfera și esența activității acestei categorii de muzee, la importanța lor actuală în complexul muncii științifice și culturale, reprezintă conținutul articolului pe care ne propunem să vi-l prezentăm.

Tratînd despre funcția de custode, autorul subliniază, între altele, că ea ar trebui să fie legată de un grad înalt de specializare profesională și nu să se rezume la rezolvarea unor „activități de deservire”.

Multiplele atribuții asumate de muzeele de istorie naturală au impus adoptarea unor vederi mai largi asupra funcției de custode, căreia i se cer o varietate de calități. Prin însăși natura muncii sale, custodele însuși este solicitat în muzeu să participe și să organizeze o diversitate uluitoare de activități: „citirea de conferințe în fața unor grupe de copii și de membri adulți, pregătirea de materiale pentru lecții de curs mediu și superior, scrierea de articole și cărți de popularizare, a unor prefețe și recenzii de cărți, preparare, evaluarea și fixarea preferurilor unor materiale destinate vânzării în magazinul muzeului, oficiul de consultant pentru publicul ce achiziționează materiale și urmărește să afle valoarea și

autenticitatea lor, elaborarea unor prevederi de perspectivă asupra necesităților viitoare ale omului de știință în disciplinele și specialitățile proprii și înrudite — în muzee mai mari, revizuirea menținerii unei colecții largi, adeseori împovăraătoare, de obiecte, urmărirea nevoilor membrilor săi vizitatori, ținerrea la curent cu literatura nouă, întreprinderea unei cercetări originale în specialitatea proprie”.

Trebuie să facă față unor asemenea probleme: „Un lucrător de muzeu este de profesie zoolog, botanist, geolog, arheolog, om de afaceri, profesor, redactor, taxidermist sau specialist în vreun alt domeniu, care lucrează într-un muzeu și are cunoștințe despre metodele de colecționare, conservare, demonstrare și alt mod de folosire a unor date ce trebuie păstrate”.

În mare măsură a acestor atribute trebuie să răspundă și muzeograful zilelor noastre a cărui specializare, deși se conturează din ce în ce mai precis, trebuie încă înțeleasă, deocamdată, într-un sens mult mai larg, pînă cînd posibilitățile vor permite existența la muzee a unui număr sporit de specialişti, din toate domeniile științelor naturii (n.n.).

Referindu-se la rolul și importanța muzeelor de științe naturii, autorul subliniază: „rolul lor important de cercetare în domeniul biologiei, geologiei și antropologiei”. Mai departe el arată rolul muzeului ca păstrător al unor valoroase colecții. În continuare enunță și ideea că „Muzele de istorie naturală îndeplinesc, de asemenea, rolul tradițional de interpretare și popularizare a științei lor”.

Pe scurt, ideile enunțate de autor se înscriu pe linia vederilor noastre actuale în ceea ce privește funcțiile muzeului de științe naturale și unele principii de organizare a acestui gen de instituții muzeale.

Autorul acordă o atît de mare importanță problemei încît consideră că „muzeul duce lipsa unei filozofii, a unei rațiuni fundamentale, a unui criteriu pentru folosirea personalului”, subliniind că, după părerea sa, acesta este „miezul problemei care provoacă schizofrenia acestor muzee”.

Întrucît în condițiile prezente, susține el, este foarte greu ca un custode să răspundă tuturor sarcinilor amintite mai sus, consideră că este necesară o anumită specializare a acestora: un grup orientat în primul rînd spre cercetare, alt grup cu preocupări deosebite pe linia colecționării și un alt grup cu sarcini precise în domeniul interpretării și popularizării principalelor colecții muzeale.

Încercînd să răspundă problemei: este muzeul un centru educativ cu responsabilități în schema de ansamblu a educației publice, sau este un institut de cercetări, sau este, în sens clasic o casă destinată păstrării în bună stare a etaloanelor uzate ale științei, autorul pune accentul deosebit pe utilitatea muzeului ca interpret al științei arătînd că: „Principalul mod de exprimare al muzeului constă în expunerile sale, iar prin aceasta el poate acționa și ca interpret”. El consideră că ar putea fi mai importante expunerile ce abordează un număr restrîns de idei decît domenii complete ale științei, deoarece acestea „sînd de proporții mai mici și produse mai prompt, ar putea da muzeului un aspect mai dinamic”. Apreciază apoi „că valorile educative

ale expunerilor vor deveni cel mai dinamic element al muzeelor de istorie naturală în următorul deceniu”.

Orientarea activității muzeelor din țara noastră, în ultimii ani, care cere îmbinarea activității de cercetare cu o prezentare muzeografică corespunzătoare științifică, dinamică, vie și care s-a concretizat prin modernizarea, organizarea sau reorganizarea unor muzee, se dovedește a fi o justă orientare prezentă și de perspectivă.

O atenție deosebită, susține autorul în continuare, trebuie acordată dezvoltării rapide a potențialului în domeniul expunerilor, muncii de educație și instrucție pe care trebuie s-o desfășoare aceste instituții muzeale a căror activitate de cercetare științifică trebuie să constituie seva întregii munci de instruire și culturalizare a maselor. Mai departe, autorul se declară cu fermitate adeptul ideii că muzeul de istorie naturală trebuie să fie: „un institut de cercetări și un muzeu de prezentare, cu personal special pregătit pentru a realiza sarcinile ce decurg din aceste două aspecte distincte ale activității muzeale, dar care formează un tot unitar”. Cele două grupuri de specialiști capabili să răspundă la aceste două mari probleme ar fi de dorit și chiar necesar să fie „instalate sub același acoperământ, pe cât posibil ar putea fi dirijate fără prea mare greutate de către o singură autoritate”. Interesant este și faptul că autorul amintește de criteriile de apreciere și de promovare a celor două grupuri de specialiști de muzeu, susținând și scotind posibil schimbul reciproc de personal între acestea. Ba mai mult chiar, vede ca o problemă demnă de toată atenția asigurarea unei dezvoltări uniforme a ambelor grupuri „evitarea dominării unui grup de către celălalt”.

Rezolvînd una din problemele-cheie ale muncii muzeelor de istorie naturală — problema pregătirii și calificării personalului lor de specialitate — aceste unități vor putea, în noile condiții contemporane, să se ridice la adevăratul lor prestigiu pe care-l merită cu prisosință. Vor putea pune pe baze noi și vor putea reconsidera întreaga lor activitate științifică, vor putea pune în valoare și în circuit public interesante colecții științifice de care ele dispun.

María IACOB

O MONOGRAFIE A MUZEELOR DIN JUDEȚUL ILFOV

De curînd a apărut un volum monografic scris de Viorel Cosma și intitulat „Mărturii ale istoriei locale în muzeele din județul Ilfov”.

În prezent, județul Ilfov are două muzee de istorie, în municipiul Giurgiu și în orașul Oltenița, precum și un muzeu memorial în comuna Mănăstirea. În casa în care s-a născut scriitorul Alexandru Sahia, „Păstrătoarele istoriei” le numește foarte sugestiv Viorel Cosma, adăugînd că „istoria patriei noastre reprezintă un puternic mijloc de educare”, că „poporul român s-a dovedit în decursul veacurilor un puternic factor de progres și civilizație în această parte a lumii”, și că „muzeelor le revin în această direcție merrri deosebite pentru descoperirea, conservarea și

valorificarea numeroaselor urme de cultură materială și spirituală, făurite de-a lungul secolelor de forța geniului, sensibilitatea și capacitatea creatoare a poporului român”.

Trecînd în revistă, în ordine cronologică, expozitiile celor două muzee de istorie, autorul a știut să selecționeze ce este mai reprezentativ din cele peste 40 000 obiecte pe care le cuprinde — și să evidențieze faptul că înălțurile lor tematice oglindesc neîntreruptă continuitate de viață pe teritoriul județului Ilfov, încă din epoca paleolitică, bineînțeles avînd în vedere mai cu seamă părțile sale sudice, dunărene, unde cele două instituții, în colaborare cu arheologii de la Institutul de arheologie al Academiei, și-au desfășurat activitatea pe zeci de șanțieri. Prin munca entuziasată a lui Barbu Ionescu din Oltenița, precum și a mult regretatului Gh. Rădulescu și a lui M. Ionescu din Giurgiu, s-a adus o contribuție de preț în problema autohtoniei și continuității poporului român în aceste părți ale țării.

Partea finală a lucrării, închinată vieții neînfricatului luptător Sahia, așa cum e prezentată în muzeul memorial, lasă vizitatorului impresia unei măreții eroice.

Făcînd și istoricul muzeelor analizate (toate foarte tinere, cel din Giurgiu înființat oficial în 1950, cel din Oltenița în 1957 și cel din Mănăstirea în 1967), pomenind totodată și numărul celor aproape o jumătate de milion de vizitatori, cartea lui Viorel Cosma este o reușită.

Considerăm că trebuie folosite toate mijloacele spre a face cît mai cunoscut, în pătriă cît mai largi, tezaurele științifice, zestrea cea mare a înaintșurilor și a oamenilor din țara noastră. În ultima vreme s-au înființat o seamă de muzee orașenești, comunale și case memoriale, care încă nu sînt toate binecunoscute publicului mare din alte ținuturi.

Pe lîngă acestea, monografia pomenită constituie un îndemn și o încurajare pentru înjghebarea de noi colecții muzeale, a căror necesitate se simte din ce în ce mai puternic. Nu trebuie uitat că muzee de prim rang au la bază modeste colecții particulare și că în zilele noastre sînt nenumărați orașeni și săteni care adună cu dragoste adevărate mici comori de artă, etnografie, istorie ori științele naturii, care, nelncchegate în muzee, riscă să se risipească, să se piardă. Ajuțați cu competență și discernămint, își vor îmbogăți colecțiile personale pînă a le transforma în mici muzee.

Și din acest punct de vedere strădania autorului poate fi luată exemplu și de alte județe, unele din ele cu bogate realizări muzeografice, care ar putea fi înmănușate în monografii similare.

Ion PAȘA

A P U L U M VII/1

Ultimul număr al Buletinului Muzeului din Alba Iulia, *Apulum* VII/1, cuprinde studii, note, discuții despre problemele arheologiei comunei primitive, dacice și clasice romane, a perioadei prefeudale și feudale a poporului nostru.